

Arșavir Acterian – membru al generației ‘27

Marcel COZMUȚĂ

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, Școala Doctorală de Filosofie
 ”Babeș-Bolyai” University of Cluj-Napoca, Doctoral School in Philosophy
 Personal e-mail: marcel_marcel84@yahoo.com

Arșavir Acterian – a member of the Generation ‘27

Generation ‘27 was a nucleus composed of bright effervescent youngsters, each of them active with excellent results in various fields such as economics, philosophy, literature etc. Arșavir Acterian was, in the beginnings of this movement (designed as „generation 27” by Dan C. Mihăilescu), one of its foremost representatives. Quite surprisingly, he did not come to build the major work he seemed to be destined for; both the political and social straits of his life and the fact that he devoted most of his time to helping his mother and sister led him to limit his intellectual activity to sharply commenting the everyday life in his diary – which thus became his masterpiece.

Keywords: generation ‘27, Arșavir Acterian, Haig Acterian, Jeny Acterian, Romanian interwar cultural life, Romanian interwar diaries.

Generația ‘27, așa cum a denumit-o Dan C. Mihăilescu, a reprezentat, pentru cultura română, un moment de cotitură. Era generația care nu avea de îndeplinit o misiune istorică. Celelalte generații au luptat pentru idealul acesta, al Unirii, care, după lungi străduințe, l-au atins. Generația lui Eliade, Cioran și a celorlalți a vrut să facă cunoscută cultura română între marile culturi ale lumii. La momentul acela, era dezideratul unor tineri care vroiau să se afirme. Nu atât pe ei, în primă instanță, cât să impună în lume cultura română. Aceasta a fost menirea tinerei generații.

Nae Ionescu a avut un rol covârșitor în formarea acestei generații. Un rol pe care nimeni nu-l poate nega. Aproape toți foștii lui studenți au vorbit, în repetate rânduri, de rolul Profesorului în încheierea generației ‘27.

I se spune generația ‘27 deoarece Mircea Eliade lansează, în anul 1927, „Itinerariul spiritual”. Generația ‘27 a dat culturii române și universale filosofi ca Noica sau Cioran, un istoric al religiilor - Eliade, și un specialist în teatrul absurdului, numindu-l aici pe Ionescu. Lista

este lungă, noi menționând aici doar câțiva, pe cei care s-au afirmat în țară și în străinătate. Alții, au trecut prin temnițele comuniste - cei care n-au ales varianta exilului.

Fără doar și poate, putem vorbi de fascinația pe care „Profesorul” a exercitat-o asupra acestor tineri. Problemele generației, în ansamblu, au început atunci când Nae Ionescu n-a mai fost agreat în „camarila” regală. Rând pe rând, mulți i se aliază.

De aici și până la apropierea de Corneliu Zelea Codreanu nu a fost decât un pas. Iată, așadar, că alegerea făcută de Profesor o să-i marcheze într-un mod cu totul neașteptat pe toți cei care i s-au alăturat, iar la venirea comuniștilor au ales să rămână în țară. Nici ceilalți din străinătate nu doreau să li se afle trecutul.

Cunoaștem cu toții trecutul, însă, din nefericire, o întreagă generație a avut de suferit pentru opțiunile politice alese.

Rolul acestei teze de doctorat este de a vorbi despre un membru al generației ‘27 mai puțin cunoscut: Arșavir Acterian. Un periferic al generației ‘27. Pentru că generația ‘27 nu se reduce la câteva nume: Eliade, Ionescu

și Cioran, numindu-i doar pe cei mai reprezentativi și neuitându-i pe Noica, Țuțea, Steindhardt și lista ar putea continua. Dar despre Arșavir s-a scris puțin. Foarte puțin. Merită cunoscut fiecare membru al generației, nu numai o parte dintre ei.

Tatăl lui Arșavir Acterian, Aram Acterian, contabil la un magazin de manufactură, se lansase în comerțul cu cereale. Mama, Haiganus (n. Benlian), venise în Dobrogea din Kayseri, localitate din Turcia¹.

Toți cei trei frați s-au născut în Constanța.

Haig Acterian s-a născut în 05.03.1904, Arșavir s-a născut la o distanță de trei ani, în 1907, în data de 18 septembrie, iar Jeni Acterian se naște la o distanță de 12 ani de Haig și de Arșavir la o distanță de 9 ani, în 1916, în 22 iunie.

„Arșavir Acterian urmează Școala Evanghelică din orașul natal, după care este înmatriculat, ca și fratele său mai mare, Haig, la Liceul «Spiru Haret» din București. Dându-și bacalaureatul în 1929, se înscrie la Facultatea de Drept. Și-a luat licența în octombrie 1933, iar după absolvire, fire nepractică, a avut îndeletniciri modeste - secretar de avocat, redactor la «Enciclopedia română», referent la Oficiul de Studii al Ministerului de Finanțe. Luat de val, privește cu simpatie mișcarea legionară, fără să se implice, el fiind un adept al lui Gandhi.»²

„A debutat, încă de pe băncile școlii, în 1928, la «Vlăstarul», colaborând, în continuare, la foarte multe publicații. A mai semnat cu pseudonimele: Ahasverus, Alexandru Argesiu, Alexandru Carjeu, Arșavir Emin, Dumitru Georgescu, A. Gheorghe, Aristide Manu, N. Ar. Manu, Al. Manu, A.N. Suitariu, Ulysse, Alex. Vasia, Gheorghe Zamfir.»³

„Abia în 1992 îi apar primele cărți: «Jurnalul unui pseudo-filosof» și «Privilegiați și năpăstuiți», urmate de «Cum am devenit creștin» (1994), «Jurnal în căutarea lui Dumnezeu» (1994), «Despre mirare» (1996), «Portrete și trei amintiri de pușcăriaș» (1996). Tot în 1992 i s-a decernat un premiu al Uniunii Scriitorilor.»⁴

Tineretea

Iată cum se descrie Arșavir Acterian în „Autobiografia unui supraviețuitor”, în cartea „Cioran, Eliade, Ionesco”.

„M-am născut în anul 1907, pe 18 septembrie stil vechi, la Constanța, oraș și port la Marea Neagră.»⁵

După cum bine subliniază autorul, România nu adoptase calendarul gregorian, lucru care se va întâmpla mult mai târziu; calendarul în uz la acea dată era cel iulian.

Dar iată ce spune Arșavir Acterian mai departe: „Eram un copil rotofei și bucălat, pe care părinții se înțeleseră să-l îmbrace ca pe o fetiță. De aici, o suferință și un plictis de care îmi amintesc și astăzi. Nu puteam suferi să fiu răsfațat atâta, să fiu mângâiat pe stradă de fiice necunoscute, să fiu tras de buclele aurii pe care le-ar

fi invidiat multe fetițe, mai bine zis multe mame, pentru copilele lor.”⁶

Părinții îl răsfațaseră pentru că nu aveau o fată. Ajunseseră să-l îmbrace în haine tipic feminine, dar mult mai târziu se va naște sora lui Haig și Arșavir, Jeni Acterian.

„Viața mea se împărțea între casa bunicilor mei din str. General Manu 24, azi Anton Nenitescu 41, și casa noastră din str. Carol (astăzi Tomis 27), în apropiere de piața Ovidiu.»⁷

Cu alte cuvinte, cei mai frumoși ani din copilăria autorului. Arșavir Acterian nu a spus ca și Papini (citat din memorie): „Eu nu am avut copilărie”, sau să ne vorbească despre „Copilăria copilului universal”; a vrut să doar să punteze locurile care i-au marcat primii ani din viață. Probabil de aici și pseudonimul Manu, cu care autorul se semna - de la numele străzii pe care stăteau bunicii săi.

Arșavir Acterian aduce în atenția cititorilor o întâmplare din copilărie care putea fi tragică, când era să se înece. Noroc cu unul din soldați, care l-a salvat.

Extraordinarul fenomen al amintirilor este unul complex. Peste zeci de ani, rămân în memorie atât amintirile frumoase, cât și cele mai neplăcute.

Un alt eveniment neplăcut relatat de autor este acela când unchiul său era pe moarte, iar cei doi frați îl necăjeau. Unchiul i-a chemat până la pat, numai că Haig nu a mers. A mers, în schimb, Arșavir, care s-a ales cu o palmă, ori, în prealabil, unchiul le promisese ciocolată.

Numai că în ziua imediat următoare unchiul și-a regretat gestul și i-a dat lui Arșavir un pachet de ciocolată.

Iar primul contact cu moartea a fost când unchiul lui Arșavir a decedat.

Scriitorul Arșavir menționează: „Un prim contact cu moartea într-o dispoziție aurorală, într-o stare de inocență în care nu puteam percepe gravitatea lucrurilor de acest fel, neavând antene pentru așa ceva.”⁸ Asta după ce altcineva apropiat dispăruse, iar toți cei din casă sufereau.

Mai târziu, o întreagă generație va aduce în discuție problematica morții. Cioran a scris pagini magistrale pe tema aceasta, ca să dăm numai un exemplu.

Numai că Arșavir continuă să vorbească despre copilăria avută.

Aflăm următorul detaliu: „Casa era mai tot timpul plină de musafiri. Se bea, se fuma, se cântau tot felul de melodii turcești după care se entuziasmau bărbații, se mânca pastramă turcească, se serveau dulcetuuri, tot soiul de peltele, precum și șerbeturi, între care cel de caimac, puțin cunoscut, era nespuse de delicios, nenumărate plăcinte și dulciuri, catmer, keate, seker-ketesi, seker, lokmasa, topic, specialități orientale de tot felul, rahat, Hagi Bekir, adus din Constantinopol în cutii rotunde, halva, fisticuri, alune turcești și stafide în farfurii și borcane nelipsite de pe mese și din care te serveai la discreție.”⁹ Arșavir reliefează anumite momente din

viața părinților, belșugul familiei sale și mesele pe care le dădeau, iar ulterior aflăm de problemele sociale ale întregii familii.

Aflăm că bunicul și unchiul lui Arșavir aveau un magazin de manufactură „dintr-un colț al străzii Mangalia - aproape de casă, unde ne învățeam printre clienții care se înghesuiau la cumpărături, veniți de pe la satele din apropiere, mai mult țărani, turci, tătari”¹⁰.

Dar autorul ne lasă să pătrundem pe „ușa interzisă” foarte departe.

„Dacă un timp am locuit la bunici - am aflat mult mai târziu pricina dificultăților financiare ale tatălui meu - într-o bună zi ne-am mutat foarte aproape de centru, într-un apartament din strada Carol - strada principală a orașului”¹¹.

Să fi fost acesta primul pas către declinul familiei Acterian?

Așa continuă Arșavir autobiografia. Numai că părinții îl dau la grădiniță costumat în... fetiță.

„Am fost dat la grădiniță tot în rochie de fetiță și cu enorme bucle care suscitau admirația celor care mă vedeau.”¹²

Arșavir, așa după cum observăm, juca un rol, acela de fată, atât în viața părinților, cât și la grădiniță. Înainte de a fi dus la școală, a fost tuns. „Calvarul” se terminase.

Bunicul după tată, Garabet Acterian, era din Turcia și se stabilise în București după căsătoria cu Maria Acterian. Avuse 12 copii, dar singurul supraviețuitor a fost Aram, tatăl lui Arșavir, născut în București, în str. Spătarului nr. 24, unde bunicul lui Arșavir avea o casă.

Tatăl lui Arșavir, Aram, a urmat școala primară în București. Numai că Garabet, așa îl chema pe bunicul lui Arșavir, îl trimite pe Aram la învățătură la Constantinopol, la Colegiul Berbelian.

„A făcut studii strălucite și a învățat la perfecție, pe lângă limba armeană, și limba franceză, în parte, și limba germană”.

Așa cum era de așteptat, Arșavir Acterian s-a mândrit cu tatăl său. Se reîntoarce în țară, după perioada studiilor în străinătate.

„Murindu-i tatăl și sarcina de a o întreține pe mama sa revenindu-i, tatăl meu s-a făcut, cum am spus, contabil.”¹³

Aram Acterian rămâne în Constanța după întoarcerea de la studii.

„Aici, în Constanța, o va cunoaște pe fiica unuia din negustorii de manufactură, pe numele ei Haiganus Benlian, născută în Kaiseri (fostă Cezareea Capadociei) și venită în țară cu familie cu tot, de spaima turcilor prigonitori, cruzi și fanatici.”¹⁴

„Din această căsătorie s-au născut Haig Acterian, în 4 martie 1904, Arșavir, în 18 septembrie 1907, și Jenny, în 9 iunie 1916.”¹⁵

Lui Aram Acterian îi plăceau „jocurile de noroc, de la poker și bacara la ruletă și table.”¹⁶ „Se cuvine să amintesc de bunica după mamă, așa cum e prezentată

uneori în poveste: bună, ca o pâine caldă.”¹⁷. Dar aceasta moare destul de repede, din cauza problemelor de inimă. „Sărmana, atât de mult s-a consumat în viață pentru ajutorarea, susținerea morală și consolarea celor din jurul ei, încât a murit oarecum pretimpuriu, fulgerată de o boală de inimă.”¹⁸

„Bunicul meu tot după mamă, la rându-i, a fost un om de ispravă. Lăsând o întreagă gospodărie în Kaiseri (Cezareea), fugind de ura, cruzimile, masacrele turcilor fanatici, puși pe exterminarea armenilor, s-a refugiat cu întreaga familie în România.”¹⁹ Mai departe, Arșavir menționează: „Și-a crescut pe cei trei băieți în bună stare, fără ca ei să dovedească vreo vocație pentru învățătură, iar pe singura fiică, care ardea de dorul de a învăța, a ținut-o acasă, așa cum se obișnuia prin părțile Orientului: să învețe femeia să fie bună gospodină, bună soție și mamă, nimic mai mult.”²⁰

Despre Haiganus, iată ce spune fiul ei: „Copiii au fost mândria ei, tăria ei.”²¹. Dar, din cauza problemelor avute, a primit diabet: „Arestarea fratelui meu, de care n-a știut niciodată precis, dar pe care o bănuia că și cum ar fi știut - noi nu i-am spus nimic, ca să n-o amărâm, și ea n-a cerut nicio precizare, nedorind să știe mai mult decât presimțirea-i - a accentuat durerile de inimă, care, împletite cu diabetul de care suferea și cu lacrimile zilnice și orele întregi pe care le vărsa, chipurile, pe ascuns, au dus-o, până la urmă, la orbire.”²²

Drumul Damascului

Într-un interviu acordat scriitoarei, poetesei și profesoarei Marta Petreu, Arșavir Acterian evidențiază două aspecte revelatoare:

„M.P.: Domnule Arșavir Acterian, generația mea nu știe mare lucru despre legionari. Știm ce-am învățat la școală, că erau violenți, că au făcut crime, că aveau legături cu ortodoxismul... Aș vrea să vorbim deschis despre asta, ar fi bine...”

A.A.: Să vă spun ceva: eu am fost, într-un fel, necredincios în ultimii ani de școală. Și mi-am recăpătat, într-un fel, credința, prin 1929, când mi-am luat bacalaureatul - eram cu trei ani mai mare decât colegii de școală, pierdusem trei ani în timpul războiului...”²³

Primul aspect este că Arșavir Acterian era necredincios, până în 1929, iar al doilea aspect este că și-a dat bacalaureatul în 1929, numai că era cu trei ani mai mare decât colegii de școală, pentru că pierduse trei ani din cauza deflagrației mondiale.

În 1929, Arșavir Acterian avea 22 de ani.

Anul 1929 a fost anul metanoiei pentru Arșavir Acterian.

În cartea „Cum am devenit creștin”, întâlnim următorul articol: „Prin caznă asceristă spre mântuire.”

Articolul începe printr-o regretabilă dezinformare, probabil. Publicistul nu i-a dat importanță, numai că

trebuie rescrisă prima frază. Iată, aşadar, fraza: „La câțiva ani după cel de-al doilea război mondial, cam prin 1923-1926, au apărut o seamă de asociații culturale fără nici o apartenență politică; de pildă, Poesis, sub conducerea lui Ion Marin Sadoveanu, sau un ciclu de conferințe...”²⁴

Greșeala este evidentă, corect este: „La câțiva ani după Primul Război Mondial”, pentru că Arșavir Acterian se referă la perioada de după prima conflagrație mondială.

Iată ce ne spune Arșavir Acterian despre anul 1929: „(...) în 1929, când, luându-mi bacalaureatul, am fost răsplătit de tatăl meu cu o excursie în Bucegi. În drum spre schit, m-am împrietenit cu un tânăr inginer și, tot sporovăind, am început să vorbim despre Dumnezeu, eu trecând în acea vreme printr-o acută criză de credințioșie, în timp ce Mihai Vasile, inginerul companion de excursie, s-a dovedit a fi un fanatic credincios. A încercat companionul meu de drum să mă convingă cu nenumărate argumente că Dumnezeu există.

Până la întoarcerea noastră la Sinaia, n-a mai fost vorba de altceva. Când să ne despărțim, deoarece Mihai Vasile mi-a spus că se duce la Sf. Gheorghe, unde fusese convocat la o reuniune «aseceristă», s-a agățat de mine să merg cu el.”²⁵

Aşadar, în 1929, Arșavir Acterian își va lua bacalaureatul, cu trei ani întârziere, din cauza războiului. Iar răsplata nu se lasă așteptată. Tatăl său îi face cadou o excursie în Bucegi. Întâlnirea, cu această ocazie, a inginerului Mihai Vasile îi schimbă radical convingerile. Ajunge să creadă în Dumnezeu, nu numai datorită inginerului, cât și datorită asceriștilor, care aveau întâlnire în perioada aceea, la Sf. Gheorghe.

Tot în 1929, Arșavir Acterian se înscrie la Facultatea de Drept, pe care o absolvă în 1933.

Recapitulând: Arșavir Acterian a fost ateu până în 1929. În 1929, renunță la ateism, cu sprijinul unui anume inginer Mihai Vasile și datorită asceriștilor. Anul 1929 înseamnă și înscrierea la Facultatea de Drept, pe care o va absolvi patru ani mai târziu.

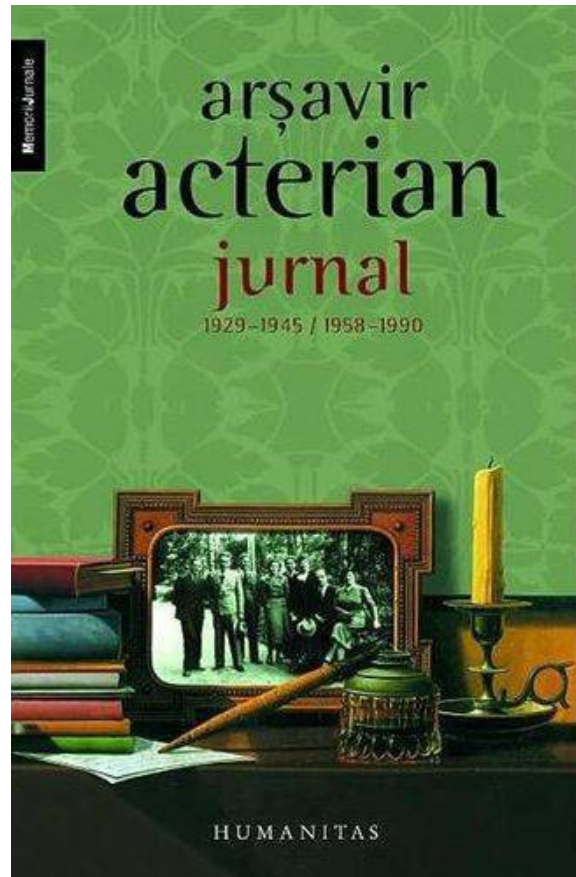
Numai că Arșavir Acterian notează în Jurnalul său, la data de 1 august 1932, printre altele:

„Cine e îndreptățit să-mi condamne viața și să-mi judece actele? Nu recunosc nici o autoritate în afară de Dumnezeu, invizibil, ascuns, de al cărui control scap, deocamdată, prin faptul necredinței mele.”²⁶

Aşadar, la trei ani după întâlnirea cu inginerul Mihai Vasile și călătoria la Sf. Gheorghe, Arșavir Acterian recunoaște existența Providenței, dar nu crede în așa ceva.

În același Jurnal, la 30 iulie 1968, afirmă următoarele, vorbind despre Papini:

„Vorbește de mai multe ori despre Paradisul terestru, ca și cum ar fi fost și ca și cum ar mai putea fi. Eu unul nu cred în așa ceva, dar nu știu ce-o zice despre asta ortodoxia și catolicismul. Și nu știu cum conciliază Papini afirmația că împărăția lui Dumnezeu nu e din lumea aceasta, cu

Arșavir Acterian, Jurnal

1929-1945 / 1953-1993

Sursă foto: http://static.elefant.ro/images/28/5128/jurnal-1929-1945-1958--1990_1_fullsize.jpg

posibilitatea de a se înfăptui Paradisul terestru.”²⁷

La 61 de ani, Arșavir Acterian vrea parcă să nege, voalat, existența Grădinii Edenului, dar este neîncredător în alt Paradis.

Dar - culmea ironiei - nu știe punctul de vedere al celor două biserici surori, referitoare la problematica aceasta.

Memorialistul simte nevoia unei confesiuni la data de 29 august 1972: „Întrucât sunt și mă declar creștin, practic erezia.”²⁸

Într-un final, Arșavir recunoaște că este creștin.

Într-un alt loc afirmă: „E adevărat că unele din cele mai frumoase momente trăite în viață au fost cele în duh creștin. Lecturi din Evanghelie, din Imitatio, din Eckhart, ca și din autori care au meritat cu adevărat numele de creștini, m-au înviorat trecător, m-au înaripat, m-au înflăcărat sporadic, nesușținut.”²⁹

Arșavir găsește un merit creștinismului, dând și lecturile, în mare, avute pe tema aceasta.

Apare și o confesiune: „Au fost zile în viață când nutream dorința de a mă călugări, spre a ajunge eventual martir sau sfânt, ori mai precis pentru a mă apropia de

Arșavir Acterian

Sursă foto: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/ro/6/68/Ar%C8%99avir.jpg>

experiența acestora.”³⁰

Probabil și dintr-un anumit orgoliu, dar putea să fie și o anumită doză de remușcare, pentru că în tinerețe a fost ateu. Vroia să trăiască intens creștinismul, până la stadiul în care să arate Providenței credința de care dă dovadă. Numai că, până la final, acel deziderat nu s-a întâmplat.

Arșavir Acterian se pronunță și asupra capodoperei lui Thomas Mann „Iosif și frații săi”.

„Toată povestea asta cu Iosif și frații e o încercare foarte deșteaptă, isteță, ironică și pe alocuri batjocoritoare de a coborî divinul pe pământ...”³¹

Întâlnim nemulțumirea lui Arșavir Acterian față de această capodoperă, din cauza manierei în care a fost scrisă.

Iată ce declară Arșavir în 3 octombrie 1990: „Doamne Isuse Christoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”³²

Până la urmă, crede cu tărie în Providență. Cere să fie mântuit.

Acknowledgement:

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social

European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

Note:

1. Dicționarul general al literaturii române, 2004:25.
2. Dicționarul general al literaturii române, 2004:25.
3. Dicționarul general al literaturii române, 2004:25.
4. Dicționarul general al literaturii române, 2004:25.
5. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:23.
6. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:23-24.
7. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:24.
8. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:25.
9. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:26.
10. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:27.
11. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:27.
12. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:28.
13. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:37.
14. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:37.
15. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:38.
16. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:38.
17. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:46.
18. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:46.
19. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:47.
20. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:47.
21. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:48.
22. Arșavir Acterian, *Cioran, Eliade, Ionesco*:48.
23. Revista Apostrof nr. 8, 1991.
24. Arșavir Acterian, *Cum am devenit creștin*:5.
25. Arșavir Acterian, *Cum am devenit creștin*:5.
26. Arșavir Acterian, *Jurnal 1929-1945/1958-1990*:75.
27. Arșavir Acterian, *Jurnal 1929-1945/1958-1990*:170.
28. Arșavir Acterian, *Jurnal 1929-1945/1958-1990*:323.
29. Arșavir Acterian, *Jurnal 1929-1945/1958-1990*:381.
30. Arșavir Acterian, *Jurnal 1929-1945/1958-1990*:382.
31. Arșavir Acterian, *Jurnal 1929-1945/1958-1990*:406.
32. Arșavir Acterian, *Jurnal 1929-1945/1958-1990*:538.

Bibliography:

- Arșavir Acterian (2003), *Cioran, Eliade, Ionesco*, Cluj-Napoca:Ed. Eikon.
- Arșavir Acterian (1994), *Cum am devenit creștin / How I Became a Christian*, București:Editura Harisma.
- Arșavir Acterian (2008), *Jurnal 1929-1945/1958-1990 / Diary 1939-1945/1958-1990*, București:Editura Humanitas.
- Dicționarul general al literaturii române (2004) / General Dictionary of Romanian Literature (2004), Ed. Univers Enciclopedic.
- Revista Apostrof / Apostrof Magazine, Cluj Napoca, anul II, Nr.10-11, 1991, pp. 8-9.